

Nyhetsbrev från ITPS kontor i Tokyo, december 2007 – januari 2008

Japan firar officiellt inte jul och många är nog de utlänningar som sen julafton/juldagens kväll tittat på klockan och undrat när arbetsdagen tar slut. Detta förhindrar dock inte köpmännen från att dra på med en Xmas-sales drive redan i november. I Japan är det istället nyår som är det viktiga firandet och i december har man bonenkai – ”glöm året som gått”-fester – samt i januari shinnen-kai – ”välkommen till det nya året” mottagningar. I januari har jag därför bland annat varit på mottagningar med japanska atomenergiorganet och rymdstyrelsen, den senare en mycket informativ tillställning med föredrag och ett tillfälle att diskutera i detalj med deras ”mission specialists” om kommande uppskjutningar.

December 2007 och januari 2008 har varit en intensiv period. I december hade vi en delegation från Vinnova plus andra inbjudna intressenter på tema miljöteknik. I januari hade ambassaden dels riksdagens utbildningsutskott här, där ITPS tog hand om delar av besöket, och dels Globaliseringsrådet under ledning av forsknings- och utbildningsminister Lars Leijonborg, där ambassaden och ITPS hade delat ansvar. Besöken var givande och det är spännande att se hur våra besökare upplever Japan. Mötena med japanska beslutsfattare ger ofta insikter som inte framkommer officiellt och som man inte kan läsas sig till utifrån.

Läs Globaliseringsrådet reserapport från resan här.

Japan, kanske det mest genomteknifierade landet i världen, och Megapolis Tokyo med 35 miljoner invånare, centrum för världens lyxkonsumtion, och världens ”mathuvudstad” (150 restauranger i Guide Michelin, mer än London och Paris tillsammans) måste nog upplevas på plats. Först då kanske man förstår betydelsen av Japan. En intressant tanke som Tokyo-universitetets rektor Komiyama nämnde nyligen är – ”Japan som tätt befolkat, naturresursfattigt, men teknisk avancerat samhälle är en modell för hur världen i stort kommer att se ut framöver. Japan måste därför ha mod att gå i täten för positiva förändringar”.

Nu över till några viktiga rapporter och intressanta händelser från den japanska horisonten:

Premiärminister Fukudas nyårstal, första policytal den 18e januari samt tal vid Davosmötet

Nyårstalet inleddes med att påminna om japanska folkets ansträngningar med att bygga upp landet efter andra världskriget och hur detta lett till dagens välstånd. I nuläget, med en stor statskuld, en åldrande och minskande befolkning, uppmanade Fukuda japanerna att behålla sitt självförtroende och ha tillit till nationens styrka inom tillverkning och avancerad teknologi. Intressant nog nämndes Sverige explicit i talet när han pratade om samhällsservice visa-vi skattetryck, med Sverige som exempel på land med höga skatter, men med hög service. I policytalet pratar han om att stärka konsumentens roll gentemot producenten, om ökad säkerhet i välfärdssystemet, om ökad ekonomisk tillväxt, om en större roll

utrikespolitisk och om att Japan vill ta en ledarroll inom klimatpolitiken. Detta intryck förstärktes efter premiärministerns tal vid DAVOS-mötet. Inom tillväxt-, och tekniskt vetenskapliga frågor var det mest intressanta att större fokus ska läggas vid att öka Japans innovationsförmåga, bland annat genom skattelättnader för forskningsinvesteringar, en bättre support för IPR, satsningar på ICT (exempelvis "ubiquitous Japan" som ITPS följt i detalj), satsningar på att exportera japansk miljöteknik, bland annat via "Science and technology diplomacy", och generellt att göra Japan mer öppet mot omvärlden. En mycket viktig punkt var vidare satsningen på "Low Carbon Society" och att klimatförändringar blir huvudtemat på G8-mötet i Hokkaido senare i år.

Mera att läsa:

Nyårstalet: www.kantei.go.jp

Policytalet: www.kantei.go.jp

Talet vid DAVOS World Economic Forum: www.kantei.go.jp

Om teknikvetenskaplig diplomati finns ett policydokument att läsa: www8.cao.go.jp

För den som är intresserad av japansk politik och allmänna frågor så finns det här på ambassadens hemsida ett antal bra rapporter.

Japans regering presenterar sitt förslag till forskningsbudget för 2008

Förslaget som skall omröstas i parlamentet innebär att även i ett läge där Japan har en stor stadsskuld så tillåter man sig en liten ökning från 2007 med 1.7 % på budgeten till 3570,8 miljarder Yen = 215 miljarder SEK (använd Yenkurs 60 SEK=1000 Yen). Tillkommer ytterligare är 117,5

Miljarder Yen = 7 miljarder SEK i "supplementary budget 2007" (att användas 2008). Ökningen är värd att notera eftersom icke FoU-delar av budgeten drabbats av nedskärningar. Mer om detta finns detaljerat i ITPS två PM nedan. På den japanska delen av CSTPs, Council for Science and Technology Policys webbplats finns detaljer kring budgeten (engelsk översättning lär komma): www8.cao.go.jp.

National Science Foundation Tokyo Office rapport om FoU budgeten:
<http://www.nsftokyo.org/rm08-01.pdf>

Varför kom APPLE och inte SONY på IPOD?

Varför är USA och Europa mer innovativa än Japan? Artiklar i decembernumren (länkat nedan) i Newsweek och Economist diskuterar denna fråga. Faktorer som nämns är företagsstrukturen med stora konglomerat där "alla gör allt", senioritetssystemet, för lite internationaliserad arbetskraft, men även i vissa fall en tillräckligt stor hemmamarknad. Mobiltelefoni är ett talande exempel, där japanska mobiler är späckade med funktionalitet vi ej ännu har i Europa, men där japanska mobiler har mindre än 10 % av världsmarknaden. Givetvis är innovationsförmågan en fråga som oroar japanska politiker, och hela upplägget

med femåriga "Basic Science and Technology Plans", ett Teknisk- Vetenskapligt policyråd (CSTP) som "kontrolltorn", och strategiplanen "Innovation 25" med ett 20-årigt perspektiv, är styrmedel för att skapa ett mer innovativt samhällsklimat.

Länkar

Regeringens "Innovation 25" strategiplan: www.kantei.go.jp

länkar till Newsweek & Economistartiklarna

www.newsweek.com/id/73236

www.newsweek.com/id/73117

www.economist.com

Låga resultat i OECDs skolstudie väcker oro i Japan

I OECDs senaste PISA-studie som undersöker 15-åringars kunskaper och attityder till olika ämnen under 2006 så har Japans vikande resultat föranlett stort alarm på ledarsidor och bland politiker.

- Läskunskaper: Japan 16e plats (1a Korea, 2a Finland, Sverige 10a)
- Matematik: Japan 15e plats (1a Taiwan, 2a Finland, 21a Sverige)
- Naturvetenskap: Japan 6e plats (1a Finland, 2a Hong Kong, 22a Sverige)

OECD-studien genomförs vart tredje år. När OECD började med sina studier år 2000, så var Japan nummer ett i naturvetenskap, nummer två i matematik och nummer åtta i läskunskaper. En trend som kom fram i PISA-studien var att gapet mellan duktiga och sämre elever minskat, men att samtidigt antalet topp elever är färre. Japanska regeringen har tidigare via sitt "educational rebuilding council" försökt att införa en "relaxed and lighter curriculum" plan, och en tolkning är att denna gjort att elevgruppernas kunskapsnivå blir mindre spridd, men att man kanske missar att ge topp eleverna stimulans. I ljuset av PISA-studien diskuterar man att ändra på denna plan och åter lägga mer fokus på kärnämnen. En annan oro som framkom är att intresset för vetenskap har minskat, endast 8 % av ungdomarna kan tänka sig arbeta med forskning vid 30-årsåldern jämfört med ett OECD-genomsnitt på 25 %.

Källor:

NIKKEI WEEKLY, 31 dec. 2007

Japan Times Online: <http://search.japantimes.co.jp/cgi-bin/nn20071205a9.html>

OECDs PISA-studie: www.pisa.oecd.org/

Från teknikfronten är det säkert inte helt obekant att Japan är världsledande inom robotik

Forskare i USA vid Duke University har lyckas läsa av hjärnsignalerna från en apa som gått på ett rullband, och i realtid via Internet från USA till Japan låtit apan kontrollera gåendet hos en robot vid ATR-Advanced Telecommunication Research Institute i Tokyo. Resultaten är intressanta, till exempel inom medicin gör att se hur motorik kan återställas för funktionshindrade, och inom "virtual reality" med humanoida robotar som endera är autonoma eller kontrolleras via en människas hjärnaktivitet.

Internetlänk:

<http://sciencelinks.jp/content/blogcategory/30/246/>

Kort om bidrag från Tokyo till nästa ITPS elektroniska nyhetsbrev SWEDEN+

'Sweden+' heter ITPS nyhetsbrev som även innehåller nyheter från Europa, Asien och Nordamerika, och som kommer en gång i månaden. Det senaste nyhetsbrevet finns på hemsidan, där det också framgår hur du kan prenumerera: www.itps.se

I nästa **Sweden+** skriver vi om Japan bland annat om förändringar i universitetsvärlden, om "post BALI" möten i Japan, om stamcells forskning, och om den japanska hemelektronik och telekommarknaden.

Lista på nyligen publicerade PM från ITPS Tokyo (eller med medverkan av Tokyo):

(klickbara titlar leder till originaldokumentet). De kan annars hämtas från www.itps.se

1. "Going energy efficient- Japanese strivings and efforts", Elin Vinger
2. "Kort introduktion till Japans högre utbildnings-, forsknings- och innovationspolitik", Anders Karlsson (slutgiltig version januari)
3. "Japans offentliga forskningsbudget 2008 och Japans teknik och vetenskapliga policyråd CSTPs förslag till prioriteringar", Anders Karlsson (slutgiltig version januari)
4. "IT-forskning i Sverige och Omvärlden", med bidrag från Andreas Göthenberg, Tokyo.

Anders Karlsson, kontorschef Tokyo

Institutet för Tillväxtpolitiska Studier (ITPS)